

El temps a l'hort

per JOSEP ROSELLÓ I OLTRA

Un component molt important de la feina dels agricultors és la previsió dels treballs a l'aire lliure. L'organització oportuna de les feines i collites al ras demana optimitzar l'ús dels recursos i les tasques en funció del temps previst. És una activitat que no s'acaba: el llaurador encara no ha alçat un cultiu i ja està preparant les tasques del següent, i ha de prendre contínuament decisions com més encertes millor.

Al nostre hort ens alliberem de la necessitat de viure de les collites i podem pensar sols en la satisfacció personal. Així i tot, no ens alliberem d'un gran condicionant: el clima local i la variabilitat de l'oratge que tant determina el nostre èxit. De sempre, l'agricultor ha buscat referències sòlides per a prendre decisions adequades en relació amb el dia a dia, en especial pel que fa al temps atmosfèric. Qualsevol mala elecció pot ser una catàstrofe; és el problema que té treballar a l'aire lliure.

L'experiència d'observacions personals acumulades, any rere any, ens dona algunes pautes d'acció, però amb garanties limitades. Si anem més lluny encara, l'experiència de moltes generacions ha quedat recollida en el coneixement oral tradicional, condensat en dites i refranys agraris que han estat consultats i observats de sempre. I si busquem informació escrita, la veritat és que de manuals d'agricultura no se n'han llegit molts en el medi rural. Sí que va tindre, però, un èxit inqüestionable el famós *Calendario Zaragoso*, llegit, buscat i citat per llauradors de tot tipus. Encara es busca el *Saragossà*, tot i l'escassa fiabilitat de les seues previsions meteorològiques. No obstant això, també adjunta les fases lunars, un recull de dites agràries i una relació de fires i mercats agraris, la qual cosa ja el fa un poc més útil.

Tornant als refranys propis, en la fraseologia de la nostra llengua destaca la temàtica agrícola, reflex de la base econòmica de la majoria de la població en èpoques precedents. Així, tenim centenars de refranys, dites, proverbis, aforismes i sentències del món rural que trobarem en qualsevol refranyer. Referent a les dites de l'oratge, encara avui en dia podem destriar alguns consells d'utilitat, sempre amb la prevenció de considerar la variabilitat dels fenòmens meteorològics i els efectes innegables del canvi climàtic. Hem de destriar els de caràcter general per a la Mediterrània com: «El ponent la mou i el llevant la plou», «Cel a borreguets, aigua a canterets», «Gelada que dura, pluja segura», «Trons al març, fred abril

Josep Roselló

«En la fraseologia de la nostra llengua destaca la temàtica agrícola, reflex de la base econòmica de la majoria de la població en èpoques precedents»

i maig», «Vent de ponent, post el sol, post el vent», «Quan bufa el garbí, l'aigua ja és aquí», d'aquells altres més locals, com «Quan la Murta fa capell, pica espart i fes cordell» lligat a la comarca valenciana de la Ribera del Xúquer, on es troba la serra de la Murta (o «Quan Montgó té caperó i Segària mantell, guarda't d'ell» per a la gent de la Marina).

L'ús d'aquests refranys entre els agricultors ha caigut molt, entre altres motius pels avanços en la previsió meteorològica feta amb fonaments científics i retransmesa per ràdio i televisió. Les noves tecnologies, com per exemple els satèl·lits meteorològics, els radars, els nous sistemes de comunicació, els grans ordinadors, però també la gran quantitat d'observatoris i estacions automàtiques escampades arreu del món, han permès elaborar nous models conceptuals que donen prediccions molt fiables a tres i fins a deu dies, i que, juntament amb els estudis del clima local, permeten millorar la qualitat dels pronòstics.

Però sempre ens quedarà el bon hàbit d'alçar la mirada al cel per a observar-lo i, recordant les dites dels nostres avantpassats, avançar el nostre pronòstic, que compararem amb la informació dels informatius, per a finalment prendre les decisions oportunes per al nostre hort. ☺

JOSEP ROSELLÓ I OLTRA. Tècnic agrícola. Estació Experimental Agrícola de Carcaixent (València).